

Sermones.

uiter q̄ cū eis debes iacere **Chriſtū** ⁊ ſic fa-
cere ludum natalē [ein weinacht burgz] q̄
appellat burgū hinc caſtrum natale. **S**uos
en̄ in quibuidam regionib⁹ vt luci ſiant
caſtri paſchalis vel natalis / vbi puella ⁊
delicate dñe / iaciunt loco lapidū **Mulca-**
ta / roſas ⁊ violas in tyrones q̄ reuera iac-
tio / eſt ipſiſ tyronib⁹ valde deliciōſa. **S**ic
aut in **Aſſaria** ſiunt burgi ex pinib⁹ ⁊ ex
pugnant̄: non autem niſi bap̄yruſ in bom-
bardis emittit ⁊ fragmenta raparum in ba-
liſtis. Sic ſuo modo in p̄ſo ſitus **Jeſuſ**
ſaluator noſter ſūme deliciōſa in iactura la-
pidum p̄dictorum ⁊ cioſiſſimorum. **U**t
q̄ veri **Iudei** ſc̄ **Euangelice** perfectionis
ſectatores iacere debent in **Jeſum**: q̄ hec
iactura non eſt penal̄ ⁊ doloroſa ſed eſt
ipſi domino **Jeſu** valde delectabil̄ amo-
roſa ⁊ etiam ſūme deliciōſa. **S**i enim
lapides torrent̄ dulces fuerunt bea. **S**te-
phano / q̄ſto putas dulciores ſunt iſti lapi-
des **Chriſto** ſi in eum fuerint iactati / a fi-
deli anima q̄ ipſe tā charam habuit ⁊ ha-
bet / q̄ eam ſanguine ſuo redemit ⁊ pro qua
mortu⁹ fuit quāq̄ in ſponſam chariſſimā
ſibi deſponſauit / ⁊ cū qua ipſe vnū corp⁹
effici dignabit̄ cum membra capiti vniant̄
⁊ ipſe erit oīa in omnib⁹. **N**on dubium eſt
quin ipſe plus delectetur de ſpirituāli p̄ſo
ſecuriſ anime q̄ bea. **S**tephanuſ de
martyrio ſuo: p̄fecto cum gaudiū **Chriſti**
in infinitum excedat gaudiū cuiuſlibet
ſancti: vnde ipſe dicit **Prouerbioꝝ**. viij.
Delectabar p̄ ſinguloſ dieſ ſc̄ eternitat̄
ludens coram eo omni tempore / ⁊ ludens
in orbe terraz. **E**t ſubdit ad p̄ſo. **E**t
delicie mee eſſe cum filiſ hominū: quāq̄
deliciāz noſ participes faciat ipſe **Jeſuſ**
Chriſtuſ q̄ cum patre ⁊ ſp̄ſanctio viuit ⁊
regnat in ſecula ſeculozum. **A**men. **H**ec ex
Jordano.

Sequuntur nouem ſer-

mones de fructibus ⁊ vtili-
tatiſ vite **Monachice**.

¶ **Feria ſexta in octaua Ka-**
tharine. **Ad Peniten-**
tes Argentine ma-
ne hora ſeptima.
Anno. i. 496.

Ecce q̄ bonum ⁊ q̄ iocundū
habitare fr̄es in vnū. ps.

Medicante

me ō fructibus p̄nie
quib⁹ homo ſe diſpo-
nere p̄t / ne mittat
in ignem eternū: in
fructu octauo incipi-
ente a litera. h. q̄ erat
habitum religionis
aſſumere: verba bea
Bernhardi adduci in medium / quibus
in nouem bonis ſtatum religionis comen-
dat / ait ſiquidem / bonum eſt noſ hic eſſe
ſcilicet in religioe q̄ ſibi homo uiuit pu-
rius / cadit rariuſ / ſurgit velociuſ / incedit
cauti⁹ / quieteſcit ſecuri⁹ / irrorat frequen-
ti⁹ / purgatur citi⁹ / moritur confiden-
ti⁹ / remuneratur copioſi⁹. **H**as me no-
uem vtilitateſ ſponſoſ declaratur /
ſed vbi / aut quando / eſſem id facturus nō
dixeram. **S**tatui autem hiſ diebus col-
dem abſoluere: ſecundum q̄ dominuſ in-
ſpirauerit ⁊ in p̄ſentiarum primam: reli-
quas autem ſequentib⁹ diebus attingā.

Quinta igit vtili-

tas religionis eſt / q̄ ſibi ho-
mo uiuit puri⁹. **E**t q̄d eſt
inquis pura vita: q̄d eſt vi-
uere? **U**iuere nihil aliud eſt (ſm̄ beatorum
Thomam. ij. ij. in tractatu de vita actiua
⁊ contemplatiua) q̄ ſe mouere vt planta
animal. ⁊ c. **T**runcuſ ſe nō mouet / ergo nō
uiuit. **Q**uod mouetur iuxta ſuam condit-
ionem bene uiuit / vt planta ſi creſcit ſi p̄o-

...fructibus vtilitateſ declaratur /
ſed vbi / aut quando / eſſem id facturus nō
dixeram. **S**tatui autem hiſ diebus col-
dem abſoluere: ſecundum q̄ dominuſ in-
ſpirauerit ⁊ in p̄ſentiarum primam: reli-
quas autem ſequentib⁹ diebus attingā.
¶ Quinta igit vtilitas religionis eſt / q̄ ſibi ho-
mo uiuit puri⁹. **E**t q̄d eſt inquis pura vita: q̄d eſt vi-
uere? **U**iuere nihil aliud eſt (ſm̄ beatorum
Thomam. ij. ij. in tractatu de vita actiua
⁊ contemplatiua) q̄ ſe mouere vt planta
animal. ⁊ c. **T**runcuſ ſe nō mouet / ergo nō
uiuit. **Q**uod mouetur iuxta ſuam condit-
ionem bene uiuit / vt planta ſi creſcit ſi p̄o-

¶ **Quinta igit vtili-**
tas religionis eſt / q̄ ſibi ho-
mo uiuit puri⁹. **E**t q̄d eſt
inquis pura vita: q̄d eſt vi-
uere? **U**iuere nihil aliud eſt (ſm̄ beatorum
Thomam. ij. ij. in tractatu de vita actiua
⁊ contemplatiua) q̄ ſe mouere vt planta
animal. ⁊ c. **T**runcuſ ſe nō mouet / ergo nō
uiuit. **Q**uod mouetur iuxta ſuam condit-
ionem bene uiuit / vt planta ſi creſcit ſi p̄o-

De Fructibus vite monastice.

LII

dicit fructum, & cetera. Et canis si currit quatuor pedibus pronus in terram, non enim exigit sua conditio: vt erectus incedat: si latrat: si fidelis fuerit dño suo &c. Et homo si secundū rationem: que est sua species viuit: bene viuit inq̄tum homo. Quid est purum: quod non est permixtū viliori: q̄ si permixtū fuerit precioso: non ideo impurū effectum est: vt argentū auro permixtū: non inde deturpat: secus si itan no. Pura igitur vita humana: est viuere secundum rationē: sine permissione vite sensualitatis contrarie rationi: & eam subuertentis. Quod si gratia superuenerit dictaminē recte rationis: non ideo vita erit impura: quia permixta: quia non viliori: sed precioso. Ecce quid sit viuere purius. Dico igitur primo / q̄ vita viuentium in religione: potest esse regulariter purior / q̄ extra viuentium. Sed ais / & cur ita? Respondeo / q̄ propter tres rationes: scilicet propter obedientie integritatem / castitatem / & paupertatem. He sunt tres Ancille purgatrices: sorores laice: sedule & sollicitē ministrantes: & que domū seruant mundam. Videmus q̄ cum munda & sollicita fuerit ancilla: omnia erunt in domo munda.

Quina igitur Ancilla est obedientia / optima purgatrix & mundatrix fordim. Nam in religione homo viuit purius propter obedientie integritatem. Homo qui ex se / & impetu sue nature operatur: a se deturpatur: & impuratur: si ubi inberet se tangit: querens que sua sunt imperii suo: scilicet satisfaciēs. Perro qui ad impulsū alterius hominis: siue propter alium hominē bona facit: deturpatur ab homine: quem per affectum tangit: & in mundus efficitur: deturpatq̄ se. Ceterum si propter deum: aut impulsū hominis: propter deum operatur. Hic non inficitur sed perficitur: non deturpatur: sed mundatur: que cum terigero munda sum / ait sancta illa & munda virgo Agnes. Tangit supermiū bonum: per affectum. Itaq̄ in religione: vbi per obedientia corpus / & animū?

& quicquid est in homine subditū n est prelato: & omnis actio procedere debet ex obedientia prelati propter deum: munda erit omnis actio: & non infecta propria voluntate. Hec currit per limbum nature: siue voluntatis proprie: sed per aurum voluntatis diuine: per canem prelati. Sed nūquid etiam omnes fideles habent obedire superioribus suis? Urig: sed in multis liberi relinquuntur: vnde sepe offendunt: secus in religioso. Saul rex factus a domino: cum cepit facere voluntatem suam non obediendo Samuel: in his que imperauerat sibi ex parte dei: reprobatus fuit a deo procedēs postea de malo in peius: vsq̄ ad interitum anime & corporis: primo Regū. decimo quinto. Leset (damat bea. Bernardus) propria voluntas & cessabit infernus: gloriosa obedientia: & eradicans propriam voluntatem: que est omnium malorum causa. Ecce prima Ancillam purgatricem: scilicet obedientiam integram.

Seconda Ancilla: siue laica soror est castitas. Nam secūdo viuit homo in religione purius: propter castitatem. Quatuor sedetur humana mens per luxuriam: quis nescit? Cogitatio: plena fedis fantasys. Sensualitas plena malis concupiscentiis: oculi: manus: totum corpus sedum. Castitas: efficit animam & corpus: pulchrum & purum: o quā pulchra es casta generatio: cum claritate: sapientie, iij. id est cum bona fama plane pulchra. Ipsa enim campus est & principium pulchritudinis. Ipsa lilio comparatur: sicut liliū inter spinas: sic amica inter filias &c. Ipsa nix: cui candori similis est: si introiisti in thesauros nūris: ait Job: debet hec castitas esse: cum claritate: id est bona fama: quia sic debet querfari religiosus: vel religiosa: caute: vt nullus possit aliqd mali suspicari: propter nimiam frequentiam cū psonis: vñ possit malū estimari: quod quidē inducit scandalum: & multotiens ruinā. Sed quid de castitate cogitabis? Respondeo: q̄ & si / aliq̄s

J iij

[Marginal notes on the left side of the page, including a large decorative initial 'S' and various smaller text fragments.]

Feria tertia festum bea. Lucie ad
Penitentes hora septis
ma mane.
Ecce q̄ bonum & q̄ iocundum has
bitare fratres in vnum zc.

Secūda utilitas
vite Monastice: quia in ea
homo cadit rari: quia pec
catoꝝ occasiones: que sunt
in seculo in ea vitantur. Et que siue quot
sunt occasiones peccandi?
Tres sunt ad presens propositum / tanq̄
tres lapides scandali & offensiōis: prima /
obiecta mala: secunda / societas mala: ter
tia / consuetudo mala.

Primum lapis scan
dali | der est struchstein / si
ue prima occasio peccādi sunt
obiecta mala. Obiecta mala
mouent potentias / ait Aristo
teles in libro de ania. Obiecta igitur sens
sibilia / sensus mouent & per eos intrant
ad animam / inde insurgunt concupiscen
tie in mentem / que faciunt eam rueri in pec
catum.
Clamat vnus ex his / oculus meus depre
datus est animam meam: scilicet vane vel
curiose aspiciendo: Trenorum. iij. Et idem
Jeremie. ix. Ascendit mors per fenestras.
Vidit David per fenestram solarij sui / la
uantem feminam / & ruit in adulterium / &
bomicidium / fidelis sui militis. Et Dys
na curiose videns / corrupta est / Benedi.
xxxij. Et vtiq̄ anima egrediens de domo
rationis per sensus corporis / ad vidēdum
creaturas / corruptitur per inordinatum
amorem ad eas.

Hic ergo occasiones / que ingeruntur quo
tidie secularibus / quia discurrunt hincin
de per loca vana / religiosi subtrahuntur
stantibus reclusis. Inde multa vitantur
peccata / que alias cōmitterentur. Sed vo
luntate inquis peccatur. Verum quidem /
sed voluntas per obiecta mouetur / sed val
de facilliter resurgit: quam si opere peccaret.

Sed de hoc posterius dicitur.

Secundus lapis
scandali | der ander struch
stein / siue secunda occasio
peccandi / est mala societas.
Verū est vtiq̄ quod ait Psalmista. Cum
sancto sanetus eris / & cum perverso puer
teris. Et qui cōmunicauit superbo / induet
superbiam.

Domine deus / ad quāta mala sedueit ho
mo in seculo et societate malorum: Petrus
(vt dicit Beda) cum fuit in bona societate
sc̄ cum apostolis cōfessus est publice. Ebi
stum dicens. Tu es Christus filius dei vt
ui. Matth. xvi. Eterū cum tempore passi
onis Christi / se reperit cum Iudeis perfis
dis ad ignem / Christum publice negauit.
Quia m̄ vnum videmus / quia vnum pos
sum corruptū / cum alijs integris si existit
alia paulatim corrupit / mltomagis si mar
cida multa fuerint / pauca bona cum eis in
ficient. Mundus semp fuit plenus malis
hoibus / & per maxime nunc videlicet cū su
mus in fine. Et ideo nimis difficile est con
uersari cū talibus / & non infici ab eis. Nisi
quis vellet solus manere / & sine societate
quod raro contingit. E conuerso est in religi
one / vbi est societas bonoꝝ / q̄a ibi datur
sibi exemplū bonoꝝ operū / vt rariū ca
dar. De his qui defendāt talem nidū / suis
malis exēplis / & non misereat fratꝝ / quos
scandalizat & rueri faciūt / instar Luciferi.

Tertius lapis scan
dali | struchstein | siue peccandi
ocasio / est mala consuetudo.

Trahit illa & inclināt mirū in modū: ita vt
quis putet / quasi ad peccandū necessitari.
Est enim cōsuetudo (secundū philosophū)
altera natura / & cū non resistit consuetudi
ni: ait Augustin: fit necessitas / his lapidi
bus malaz / suetudinū / plen⁹ est mūdus.
Et que sunt consuetudines in mundo: Est
consuetudo meriendi / defraudandi / iuran
di / peierandi / luxuriandi / detrahendi / blas
phemādi / mala consilia dandi / vel et assen
tiendi: qui est in regimine. Et quis queſo

ab illis abstinet? pancel admodum. Verum est illud Jeremie, xiiij. Si mutare potest Echiops pellem suam / aut Pardus varietates suas / et vos poteritis benefacere cum didiceritis male. Ideo hortatur Paulus. Induimini novum hominem: qui secundum deum creatus est / in iusticia et sanctitate veritatis / plane ad hoc mirabiliter operatur / ingressio in religionem: ut qui in seculo constitutus non poterat abstinere a ludis mendacibus / periurijs / luxurijs / et huiusmodi: constitutus in bona religione / illa detestatur et haeret. Et sic religiositas custodit eorum / scilicet ab occasionibus peccatorum / ne cadat Ecclesiastici primo. Ecce ergo quam bonum est etc. Noli igitur tristiari / quia ingressa es. Sed gaude / quia ablatae sunt occasiones etc. et age gratias deo / quia non taliter fecit omni nationi.

¶ Feria quarta ad Penitentes. Ecce quod bonum et quod iocundum etc.

Tertia utilitas monastice vite est: quia homo surgit velocius. In multo offendimus omnes / fragiles sumus: secundum quod ait. Jac. apostolus in canonica sua. Sed ista est differentia inter iustos et reprobos: quia iusti cadunt ante se / vident et cognoscunt ubi cadunt: et ideo resurgunt secundum illud proverbia xiiij. Sepies in die cadit iustus / et resurgit. Sed reprobi cadunt retro / et non vident ubi cadunt / non cognoscunt malum: et ideo non resurgunt / sicut Hely sacerdos: qui cades retro / nunquam surrexit sed expiravit. Sed adhuc inter iustos / velocius resurgunt religiosi / quam laici / communiter loquendo. Et hoc propter tria / que eos ad resurgendum iuvant / tanquam baculi.

Primus Baculus est lectio frequens. In omni bona religione / quotidie legunt sanctarum scripturarum documenta in officio / in mensa / extra mensam: sicut

mandat ordinatio patrum / frequenter percipiunt resurgentium peccatorum exempla / sepe audiunt vitiorum detrimenta / que inferunt anime et corpori / damnationem demum eternam / unde anima excitatur ad resurgendum. Llamat itaque ad talium audicionem vox illa Pauli in cordibus audientium. Surge qui dormis / et exurge a mortuis / et illuminabit tibi Christus / ad Ephe. v. Bonum utique et utile est talis mensalis lectio. Necdum ad instructionem: sed etiam ad tenendum silentium: propter quod (nisi fallor) secundum Cassianum / hec lectio mensalis principaliter instituta est. Et unde est / inquit: quod talis lectio frequens / parum proficit in multis: qui manent tales quales prius fuerunt / neque a somno peccatorum excitantur. Respondeo quod similes sunt molitorum / et alios ad molendum assuetis: qui non obstante strepitu molendini suavititer dormit / ubi aliter dormire non posset / sed assidue excitaretur toties quoties: etiam obdormivisset. Ue doctoribus ve religiosis talibus: qui in medijs strepitibus combinationum divinarum / in libris expressarum / nihil concutiunt / et ad talia horrenda tonitrua / non excitantur: ut bene faciunt Salamandre in medio ignis / non calefcentes. Sed instar aranee gradientis / cum ad lumen cadele adhibent exilium / et lumem veritatis / sibi meritis extingunt. Tu non sic / sed lecta et audita trahere in effectum curas.

Secundus Baculus / quo innititur cito resurgens in religione / est exhortatio fervens ad resurgendum a defectibus suis / ad sinceritatem vite immaculate. Animalia Ezechielica percutiebant se a lis alterutrum. Per animalia intelliguntur boni: qui se mutuo exhortantur ad bonam: ut exponit Gregorius. xiiij. mora. s. r. In telliguntur ergo boni / maxime religiosi / vel applica ad tertium Baculum / et magis congruit / secundum Gregorium. In religione enim bene instituta / hortantur se alterutrum ad benefaciendum / iuxta institutionem beati Pauli. ij. Cor. vlti. Fratres gaudete / perfecti estote exhortamini / idipsum sapite. Sed ve soli

De Fratribus... Baculi... Quia si occiderit... Baculus... Quia si occiderit... Baculus... Quia si occiderit...

De Fructibus vite monastice. LIII

dicit Ecclesiasticus, iiii. Quis si ceciderit nō habet se subleuantē: qui se3 iuuuet ad resurgendū. Si fuerint duo / fouebūtur mutuo per exhortatiōes. Exhortemur ergo alterutrum verbo sorores / tēpore opportuno.

Tertius baculus

est exēplatio vrgens: Fortis et robustus est Baculus lectionis frequētis: Fortior baculus exhortationis seruētis / sed robustissimus baculus vrgentis exēplationis. Plane non paruum est hoc adiutoriū / cum videt religiosos socios bene viuere / frequenter confiteri / innocētes / penitentiā agere / et feruēt deo seruire. Nec nimirū vrgent hominem ad resurgendum. Exempla enim plus mouent q̄ verba: vt dicit Aristoteles in libris Ethicorum. Multū mouerunt beatū Augustinū ad conuersionē / verba Ambrosij scripturā predicantis. Sed plus exempla Anthonij idiote. audita suarum virtutum preminētia. Et cur ita? quia exempla bona / sunt tanquā carbonēs igniti accendentes carbonēs extinctos iuxta se. Simile legimus in Vitā patrū. De quodam (credo) latrone assumpto ad religionem / in cuius conspectu dumtaxat / quidā fratres magnā fecerunt penitentiā. Ipse autē non cogebat ad eam. sed tādē sponte suscepit cogitans cur illi innocētes se cruciarēt: non autem ipse. Quere historiam.

¶ Resurgit etiā talis velocius: qz cadens minus ledit. Nam secū dum beatum Thomam / secunda secū nde. questi. cxxxvi. articulo. In eodē genere peccati / leuius est peccatum religiosi / q̄ laici: Nisi faceret aliquid contra vota essentialia religionis / vel per contēptum / vel propter scandalum. Nam vtiq̄ maius scandalū daret peccatum hominis religiosi: notabile quod deueniret ad notitiam aliorum / q̄ laici: puto blasphemando / vel ludendo publice / et huiusmodi. Sed in alijs cadens minus leditur: et ideo citius surgit / sicut gutta aque si proijciatur in ignem / subito absorbetur et consumitur: ita et peccatum religiosi propter multa bona / que quotidie facit absorbetur per seruosā contritionis et dilectionis / et iude

velocius surgit. Ego addiderim si fuerit in bonis habituatus. Habitus illi cessante tentatione vehementer inclinabunt ad resurgendum / et pristina exercitia resumendū quod nō erit in non habituato cadere qualis est secularis.

¶ Habes ecce quomodo propter tres causas / religiosi surgunt velocius: scilicet propter frequentes lectiones: propter feruētes exhortationes: et propter vrgentes exēplationes. Contra laici / parū legunt scripturarū doctrinas. Modicum exhortantur / nisi forte ad malum. Exempla non vident / nisi mala hominū conuersantiū in mūdo: ideo tardius resurgunt q̄ religiosi. Gaudeat ergo o sorores: quia vitam tenetis monasticam / gaudeat / quia occasionem citius resurgendi habetis vobis prestitam. Baculis his vtamini / legite / et lectiones audite / exhortemini alterutrum / et virtutum exhibere exēpla. Nolite negligere / si cecidistis. iam enim hora est nos de somno peccati surgere: donec Sol ra diat gratie. surgit viator dum sol per rimas radios mittit. Si gratia immo quia gratia radios suos iam in hac die tua mittit nolito negligere. Ut quid o miser stertis? Jam gallus cantauit / cantat predicator / cantat lector / mense / cantat hortator / cantat confessor / priorissa et prelatus / et ita absurdū est: vt adhuc somno deprimaris: iam multi surreperunt de lecto peccati / ambulat vias bonas / conuersi sunt ad dominum / vadunt per viam virtutum / et quis audiens post solis ortum / et gallorum cantum / viatores surrexisse / et vias ambulare / adhuc iacet in lecto? Non audisti / quia precesserunt Petrus / Magdalena / Maria Egyptiaca / et alij innumeri. Cur nō surgis et tu vadis? Ecce currunt post Christum / confitetur latro / lacrymatur Magdalena / supplicat Chanaea. Surgam inquis: sed nō modo consulā quid agam: eheu quāta demencia: clamat Bernardus abscondisti ignē in sinu tuo / et exusto iam latere / nudatis iam visceribus / iam sanie deficiente adhuc consistendū est / an excutias illū. domus ante tue ardet igne peccati: qui vtiq̄ otiosus nō est et adhuc cōtaria / an sit extinguendus. In

Sermones.

lutum peccati cecidisti / ⁊ differs inde resur
geret: Quid dixi lutum: imo in lacum in
ferni / ⁊ damnationis perpetue: quia enim
peccatum est q̄ lacus: cuius fundus est in
fernus: adhuc supernatas: ⁊ tamen iugiter
descendis: ⁊ non vis tibi manum exhibe
ri dum supernatas: sed expectare quousq̄
magis profundaberis / ⁊ in profundum in
ferni deicenderis. Non ita fiet: inquis / in
lecto mortis conuertar. Intellige: vis ha
bere vitam malam / ⁊ finem bonum. Erras
in porco non inuenitur cauda pauonis / et
in vita spurca / ⁊ bestiali porcinaq̄ / non res
peries finem angelicum. Velles in vita se
minare vitia / ⁊ in morte metere virtutes /
non ita fiet: nemo volens metere triticum /
seminat vitias. Wer wicken segt / schnit nit
weissen. Velles de spinis peccatorum col
ligere vuas / ⁊ de tribulis ficus beatitudi
nis. Erras frater. Ergo in hac hora conuer
tere ad dominum tuum. Utere his tribus
baculis ⁊c.

¶ Quattuor sunt: scilicet stare / cadere /
surgere / non resurgere. Horum duo media
hominis sunt. Homo enim cadit ⁊ resur
git: ⁊ iterum recidit / ⁊ iterum surgit. Sta
re vero absq̄ casu / solius angeli est. Non re
surgere vero solius diaboli est. Qui ergo
stat ⁊ non cadit: Angelus est. Qui vero ca
dit ⁊ surgit: homo est. Qui autem cadit et
non resurgit post casum: non quia non po
test: sed quia non vult / profecto diabolus
est. Etiam si homo sit. Hec Helinandus.
Et habetur in Speculo hist. lib. iij. capi.
xxxix. applica ad precedentia.

¶ Feria quinta ibidem.

Ecce q̄ bonum ⁊ q̄ iocundum ha
bitare fratres in vnum ⁊c.

Quartavtilitas
est / q̄ homo incedit cau
tius. Qui caute incedere
vult in hoc seculo indiget
sapiencia. Videte quomo
do caute ambuletis / non quasi insipientes
Sed vt sapientes / Ephe. v. Et bec plane sa

pientia / nullibi melius q̄ in religioe acqui
ritur. Acquiris enim a deo / per deuota ora
tionē iam proximo per mutuā instructio
nem. Et a se ipso per multā experientia
nem. Instar luminis siue ignis / qui triplici
ter solet accendi / vel flari in prunā cine
ribus in domo propria opertam / vel si illic
non est / per allationē de domo vicini. Aut
si neq̄ hic / neq̄ illic reperitur / per de lapide
excussionem. Sic est de lumine sapientie.
Hec autē maxime exercentur in religione.
Videamus secundum ordinem.

Primum acquiritur

ignis / siue lumen sapientie /
per flatum deuote orationis
ad deum porrecte. Si quis
in aiget sapientia / scz ad incedendū caute in
via dei / postulet a deo / scz in oratione ⁊ da
bit ei prima. In oratione em̄ mens illumi
nat ad cognoscendū / que agere debeat per
lumē gratie ei infusum / sicut per lumē ma
teriale illustrat / quomō caute iccedat in via
periculosa / ne cadat: vñ Augustinus dicit
q̄ dubia melius solvunt / oratione q̄ inqui
sitione. Videmus q̄ simplices villani / non
hñtes predicatores / frequēter certius ducun
tur ad ambulandū per viā mandator̄ dei /
q̄ qui hñt quotidianas predicaciones: vt d̄t
Berfon in tractatu de directioe cordis / q̄a
deo inirunt per orationē. Ecce quō per ora
tionē acquiris sapientia. Quia igit in reli
gione maxie frequenter oratio / ideo magis
illuminant a deo ad caute incedendū. Non
debet in religiosus de hoc considerare / qñ de
dubio potest sufficienter a sapiente certifica
ri / quia hoc pertinet ad superbiam / ⁊ esset
tentare deum.

Secundo acquiri

tur lumē sapientie per accō
modationē a vicino primo.
Legimus in Suma virtus
tuz tractatu de humilitate / de patre quodā
qui diu oratioe ⁊ ieiunio. lxx. eb domodax
volebat a deo impetrare solutiōem vnus
questionis ⁊ non potuit / accessit humiliter

De Fructibus

¶ Erro accendi

...

De Fructibus vite monastice.

LV

ad fratrem eius solutionem efflagitans / et
 propter humilitatem obrinuit ab angelo in-
 formar. Uade ergo et tu humilia te propter
 deum et accendit lumen sensibus tuis. Has
 bes proximos multos in religione / habes
 prelatum / habes alios patres / qui admo-
 nent frequenter de agendis : cautum red-
 dunt de periculis / corrigunt de commissis /
 Ecclesiasti. i. 8. Qui habet misericordiam
 scilicet animarum / docet et erudit quasi pa-
 stor gregem suum. Sic in vitas pat. fo-
 lio. i. 87. litera .o. vbi diffusius ponitur
 Legitur q in monasterio Sancti Na-
 chario. Diabolus qui apparuerat ipsi Na-
 chario in forma medici seretis multas am-
 pullas potionum / accedens ad fratres illius
 monasterij ad tentandum / vnū reperit / cui
 dedit portionem p tentationem scz inducēs
 ad aliqd peccatū / alijs fratribus viriliter re-
 sistētibz tentationi. Quod cum diabo-
 lus adiuratus Nachario retulisset / ipse
 Nacharius illum superatū a diabolo / in-
 struit et cautum fecit / et docuit resistere tes-
 tationi / adeo q iterū veniens diabolus /
 ad tentandum n fratres / inuenit eum effi-
 caciū tentationi resistere q̄ alijs / vt retul-
 lit ipse diabolus Nachario.

Tertio accendi-
 tur lumen sapientie / p con-
 firmationē pprie experientie
 Solent q̄ ignem in foco p
 prio per sufflationem non
 inueniunt : neq̄ a vicino habere possunt /
 igni lapide scz et calibe / ignem excutere /
 aut si carent his / ligna vehementer p̄fricāt
 et inde efficitur ignis / plane sic p experien-
 tiam que est rex magistra / quis edoctus ef-
 ficatur et cautus redditur. Et quid est exer-
 citiū per quod acquirit̄ experientie lumē
 aliud q̄ qdam animi defricatio. Non qui-
 dem auditu et narratione belloꝝ / sed expe-
 rientia pugne fit homo edoctus in arte bel-
 landi : Sic vtiq̄ in spiritali pugna qua
 mundus caro et demonia contra nos mo-
 uent diuersa prelia / vnde Ecclesiastici. 3. 4.
 Qui nō est tentatus q̄lia recognoscit : vir
 in multis expertus cogitabit multa / et qui

multa didicit enarrabit scz p experientiam
 edoctus / qui nō est expertus pauca p̄noscit.
 Et vbi queso maior experientia in Christi
 militia acq̄ri potest / q̄ in campo et lucta re-
 ligionis : Illic em̄ omnes malicie et versu-
 cie et vires demonū effūdunt : in seculo autē
 quasi in egipto / qd̄ interpretatur tenebre
 ignorant laici quid sit tentatio : qz ita occu-
 pati sunt vicijs / et pressi occupationibz mū-
 di q non expectant tentatiōes : sed eas per-
 ueniunt et demones prouocant ad tentan-
 dum eos : figura de Israeliticis / qui in egi-
 pto positi / nō sentiebant bellū / sed exeun-
 tes egiptum : et intrantes desertum insurre-
 erunt cōtra eos plura bella : vt patet in Ex-
 odo. Hi sunt vtiq̄ deserentes seculum :
 Et ingredientiētes desertum religiōis / quos
 bella tentatiōis aggrediunt / que prius nō
 experiebantur / sed confidentes in adiuto-
 rio dei / vincunt / et quotidie magis cauti
 reddunt ad cauendū mala. Ecce tres mo-
 dos accendendi lumen sapientie ad caute
 incedendum in via dei : quos (si nō erro)
 dominus Joannes Berson / expresse pos-
 nit : in suo de meditatione / loquens de di-
 scretione. Hanc inquit / non securius habe-
 re post diuinam gratiam poterimus : ecce
 primum / q̄ per sedulum et securum alteri
 experti / nosq̄ diligentis et agnoscentis cō-
 silium : Ecce secundum et alibi tertium tan-
 git in de practica mūtice / industria. x.
 Ubi dicit / q̄ aliqui habeatur ex experien-
 tia propria et lonza. Gaudete ergo sorores
 quia in religione estis p̄stitute / vbi cauti-
 us ad lumen sapientie potestis ambulare /
 accendite lumen / a deo per orationis iuges
 sufflationem / a prelati per humilem acco-
 modulationem / et a vobis ipsis per continy-
 am virtutum excitationem : q̄tinus in his
 tenebris et ymbra mortis videre possitis vi-
 am mandatorū dei / ad lumen eternū ducen-
 tem ad quod pducat nos dominus noster
 Iesus Christus. rē.

k

Sermones.

¶ Feria sexta ad Penitentes.

Ecce q̄ bonū & q̄ iocundum. 28.

Vinta utilitas

religionis est: q̄ ibi homo q̄
escit securius: Venite ad me
(ait Christus Matth. xi.)
omnes qui laboratis & onerati estis pecca-
tis & anxietatibus mundi / & eo reficiā spī-
ritualiter. Tollite iugum meum & stratum
religionis / paupertatem castitatem & obe-
dientiam / & inuenietis requiem & magnā
quietē animabꝝ vestris. Et cur ita? Quia
iugū meū suauē & onus meū leuē. Onus
autem mundi asperum & graue / quod max-
imam affert inquietudinem: onus spinarū
q̄d per ingressum religionis excutitur. Et
que sunt illa onera inquis? Ipsa sunt Po-
testas secularis / amor parentalis / & occupa-
tio mundialis. Onera plane mirū inmo-
dū inquietantia seculares & infestantia / a
quibus liberatur monasterium ingredies.

Primum onus

spinarum [dorn well] est
potestas secularis. Domi-
ne deus meus: & q̄s enus
merabit spinas / ex quibus hic fascis con-
fectus est: & quando exprimi possit queso /
quanta mala perpetrantur ab his qui in re-
gimine & officijs se repperunt. Sed pauca
ex multis proferamus / p̄pter que secure in
conscientia quiescere non possunt / etiam
quantūlibet alias quiescerent. Quis que-
so in talibus constitutus / continere se po-
test scit & vult: qui pro commodo temporalī
sui: sius / vel suorum amicorū / vel sue cōi-
tatis (quod tamen est minor pars) nō fas-
ciat multa contra iustitias & leges diui-
nas & humanas. Ecce spinam. Semper p̄-
ponitur bonum temporale & corporale / bo-
no anime & honori diuino / ecce aliam spi-
nam. Ex his sequit̄ q̄ quia p̄ponunt tem-
poralia ideo iniustitias faciūt: & p̄primūt
innocentes. Sectas nutriunt / p̄cialitates

innitūtur. Impios exaltāt / Iniquis p̄de-
scendunt / Bella suscitant / Leges iniquas
condunt vel seruant / Ecclesie precepta con-
temnūt / Excoicationes incurrunt / obliga-
tionibus & restitutionibus se subiiciunt.
Quis in regimine seculari posuit / ista eua-
dit: quis ista officia fugit? Quis est hic &
laudabimus eum: fecit enim mirabilia in
vita sua. Sed profecto quasi nullus / vt ve-
rum sit id Ecclesiastici. xij. qui tergerit
picem idest infectionem seculi / inquinabitur
ab ea / idest maculabitur. Et id. Ista. i.
verificatur Princeps tui infideles / socij
farū / omnes diligunt munera sequuntur
retributionem seꝝ temporalem. Ceterū ab
his malis liberabit quis in religione que
vtriq̄ inquietant nimis animā & corpus.
Sed quid hec ad vos moniales? respici-
unt potius viros: vix quidem / sed & hi tu-
tali in seculo nuptiles / participium illarū
spinarum non effugisses / per consensum /
per p̄munionem talium / aut alios modos.

Secundū onus

spinarū siue fascis / est amor
parentalis: plane hic multū
inquietat. Et quantū
inquietat / mouit soli expe-
ri. Producat patrem familias habentem vt
ozem / filios / fratres / amicos / & interroga
super quo fasce spinarū sedeat.
¶ Ecce q̄ talis est / nonne in primis a seip-
so inderatur: nōne vt eos impinget diu-
ritijs / exaltet honoribꝝ / extollat in pompis /
se ipsum obliuioni tradit / & inquietum fa-
cit / ecce spinam vnam.
¶ Inquietatur ab vxore vir / q̄ eā non di-
ligat q̄ sibi in vestimentis nō p̄uideat / & eō-
tra vxor a viro inquietatur: grandis plane
spina alteruter in oculis est / adde innume-
ras alias miseras & matrimonij onera et
Theophrasto: quem allegat beatus Hierony-
mymus v̄de in epistolari Hierony. mi.
¶ Inquietatur a filijs ludentibus vel ali-
as malefacientibus.
¶ Inquietatur in fratrum vel parentū in-
iurijs.

tertium onus

quod talis in primis a seip-
so inderatur: nōne vt eos
impinget diuiritijs / exaltet
honoribꝝ / extollat in pompis /
se ipsum obliuioni tradit / &
inquietum facit / ecce spinam
vnam.
¶ Inquietatur ab vxore vir /
q̄ eā non diligit q̄ sibi in
vestimentis nō p̄uideat / & eō-
tra vxor a viro inquietatur:
grandis plane spina alteruter
in oculis est / adde innumeras
alias miseras & matrimonij
onera et Theophrasto: quem
allegat beatus Hieronymus v̄de
in epistolari Hieronymus mi.
¶ Inquietatur a filijs luden-
tibus vel alias malefacientibus.
¶ Inquietatur in fratrum vel
parentū iniurijs.

De Fructibus vite monastice.

LVI

Inquietatur ab alijs amicis si non la-
borat pro eis in vindictis vel alijs malis.
Quid multa? sedet talis inter hos ami-
cos et fratres sicut in tela/aranea/ que sen-
sit et tangitur per contactu cuiuslibet fili/
quantu cuiusq distantis a centro in quo res-
idet. Siquidem musca tetigerit extremi-
tatem alicuius fili/ mor sentit et excurrit a
ranae/ad eam capiendam: Si ex alia par-
te rele alia incidit musca/ iterum sentit/ et
ad eandem currit: Sic ad tactu cuiuslibet
amici petrasit spina doloꝝ cor talis homi-
nis/ applica vt verum ostendat quod ait
dominus Math. x. Inimici hominis do-
mestici eius. Sedet inter domesticos vt
Daniel inter leones/ et inter aues bubo.
Sed ab his liber est verus religiosus / qz
morsus est eis/ et absolutus a cura paren-
tum suorum/ vt quietius deo viuat: factus
vt Melchisedech/ neq patre habens neq
matrem

Tertium onus

siue fascis spinarum est oc-
cupatio mundialis. Dul-
tum plane hec inquietat et
pungit mentes hominu. Martha Mar-
tha sollicita es/ et turbaris erga plurima.

Enumera si placet Spinas huius fascis
Hunc rapit animum / insatiabilis amor et
spes lucrorum.

Hunc concutit timor amittendi optata /
ecce due spine contrarie.

Hunc gaudium vanum quando succedut
ad votum concupita.

Hunc deficit dolor de amissione bonoꝝ

Hunc decipit nunc decipitur.

Hunc rapit aliena / nunc sua auferuntur.

Hunc torquetur suspiciõibus / nunc irascit
in questionibus.

Hunc in domo molestatur quando non fi-
unt que velle.

Hunc extra domũ / quando non honorat.

Hunc p factis suis irascit / nunc p alienis.

Hec omnia / ita miserabiliter hominem
secularem discerpunt / vt possit merito dici
illud: Trenor. ij. Magna est velut mare /
peritio tua idest perturbatio q cõtereris in

istis passionib: Sed ab his liberatur in
religioe / vt dici possit illud Job. 5. Ingres-
sus in habũdantia (scz virtutu) sepulch-
rum scz religiois in requie opulenta. Ecce
igitur q̃ bonũ. Q, autẽ hec tria sint tres
spinarum fascis / si non credis et vtiq con-
tenderis / ineptam esse Bethaphora / Tes-
stem contra te prouoco Christum dominũ
nostrũ in Euangelio dicentem. Quod an-
te cecidit in spinas. et cum glosis.

Feria quinta ad Penitentes.

Sexta Utilitas

vite religiose est / quia in ea
irrozatur frequentius. Irro-
ratur inquam roze celestis
gratie et consolationis: frequentius in reli-
gione / q̃ extra. Et cur ita? qz tres sunt fene-
stre in tecto anime: p quas ros diuine cõ-
solationis in animam descendere solet de
celo: que frequentius in religione q̃ extra
aperiuntur: Prima est in intellectu humili-
tas. Secunda in affectu puritas. Tercia
in effectu veritas. Videamus illas secun-
dum ordinem.

Prima fenestra

est in intellectu humilitas /
quanto se homo magis cõ-
gnoscit / tãco magi inde hu-
milians se / gratia et celesti consolatione infu-
ditur. Beatissima virgo Maria / roze gra-
tie plena fuit et celesti consolatione. Et cur
ita? plane fecit ei magna qui potens est / qz
respexit humilitatem ancille sue / per fenes-
tram humilitatis eam dominus respexit /
et roze consolationis impleuit. Trahit ni-
mirum humilitas violenter ad se gratiam
et celestem consolationem: non secus atqz
magnes ferrũ. Sicut in naturalib: sic nec
in gratuitis / cõmittitur vacuũ / quantum
de tuo per humilitatem euacuas et exina-
nis / tantũ de dei gratis influit et succedit.
Flouit hoc beat. Jacobus / humilib: inqt
deus dat gratiam: Et beat. Paulus / deus

R ij

Sermones.

quoniam consolatur humiles / consolatus est et nos. De cordi nostro / non est patulum de sursum / fenestra hec non est aperta / sed valvulam obiectam habet / superbiam scilicet ut esset nobis funiculus saltem triplex quo valvula amoveri posset / et pateret fenestra humilitatis rozi consolationis. Non deest sors res funiculus triplex : imo ad manum est quintuplex zona fortis / ex quinque funiculis contorta.

¶ Primus funiculus est humilium familiaritas. Qui cum superbo habitat induit et superbiam ait scriptura et contra si cum humili humilitatem.

¶ Secundus funiculus est propriorum defectuum meditatio : profectus tuos obliviscere / et solos defectus tuos intueri.

¶ Tertius est consideratio meliorum te : et non eorum qui minores te sunt quia hinc superbia / illinc humilitas ingignitur.

¶ Quartus est contumeliarum sustinentia ait Bernhar. ex humiliatioe generatur humilitas sicut ex lectione acquiris scientia.

¶ Quintus est exercitium officiorum precepti biliu et non niti ad exercitia glorioza et multu laudabilia : ecce zonam. Si per hec media devenitur ad humilitatem / et hac zona amovetur valvula superbie et patula sit fenestra humilitatis : ubi quod hoc melius fieri poterit quam in monasterio. Videamur per singula : Humilium familiaritas ubi magis reperitur quam in monasterio : non sic extra. Secundo defectus proprii nulli sic exponuntur in seculo sicut in monasterio / cum in capitulo proclamatur / denunciatur prelato / et quod videri non desiderat / si desiderat alter. Ite ubi semper reperit meliores se / raro autem in seculo. Sic etiam cogitur contumeliosis non repugnare / sed pati / et si intulerit / veniam petere / cum prostratione / que omnia faciunt ad humilitatem : et tandem exercitia vilia iniunguntur / sicut facere coquinam. Et laudo ergo religiones illas ubi fratres vicissim ad humilia officia quorum expedit inducuntur / beat. Bernhardus legitur unxisse calceos / qui esset Abbas / et Carthusiensis tunicas suas lavant. Et fratres minores coqui

nam faciunt. et cetera. Ecce primam fenestram.

Ecce una fenestra

per quam descendit ros consolationis divine est puritas in affectu. Hec puritas in affectu est charitas. Purum enim est quod non est permixtum viliori / charitas autem facit affectum hominis superori / et preciosiori se coniungi scilicet deo / et creaturis in se qui viliiores sunt anima / ipsa ergo charitas puritas est / sicut et Cassianus deducit contra autem cupiditas. Hec puritatis fenestra obstruitur stercore cupiditatis / que est amor sui / amor mundi id est amor glorie divitiarum et voluptatum. obstruitur in quod eo modo quo celle vinarie a quibusdam in hieme fimo obstrui solent. Hic fimo amoris mundani / de fenestra affectus hinc cordis per obedientiam paupertatem et castitatem extrahitur. Fimus voluptatis per castitatem. Fimus divitiarum per paupertatem. Fimus inanis glorie per obedientiam. Hec est rastrum tridens [der dreyzackel hart] Hoc rastrum nullibi tale reperit sicut in religione : quod regulariter fit tam efficaciter ad extrahendum fimum amoris mundani / quis enim extra claustrum sit obedientia / paupertas / et castitas / non tamen ita firmata est per voti obligationem sicut in claustrum / ratione cuius etiam si perditur rastrum / facile propter obligationem inuenitur : extra claustrum obedientia castitas et paupertas sunt quasi rastrum sine manubrio : in claustrum autem cum manubrio et circulo ferreo voti obligatum / quo facilius habium retineri / et perditum reberi poterit. Itaque de hoc puritas et per consequens ros celestis consolationis / frequentius et melius haberi potest in claustrum. Discurrere per viam sanctorum et invenies eos / qui fuerunt repleri roze celestis consolationis / fuisse religiosos / et valde puros Beatus Benedictus pater monachorum / propter magnam puritatem / vidit animas sancti Bernani / et Scholastice sororum sue celum.

Ecce una fenestra

per quam descendit ros consolationis divine est puritas in affectu. Hec puritas in affectu est charitas. Purum enim est quod non est permixtum viliori / charitas autem facit affectum hominis superori / et preciosiori se coniungi scilicet deo / et creaturis in se qui viliiores sunt anima / ipsa ergo charitas puritas est / sicut et Cassianus deducit contra autem cupiditas. Hec puritatis fenestra obstruitur stercore cupiditatis / que est amor sui / amor mundi id est amor glorie divitiarum et voluptatum. obstruitur in quod eo modo quo celle vinarie a quibusdam in hieme fimo obstrui solent. Hic fimo amoris mundani / de fenestra affectus hinc cordis per obedientiam paupertatem et castitatem extrahitur. Fimus voluptatis per castitatem. Fimus divitiarum per paupertatem. Fimus inanis glorie per obedientiam. Hec est rastrum tridens [der dreyzackel hart] Hoc rastrum nullibi tale reperit sicut in religione : quod regulariter fit tam efficaciter ad extrahendum fimum amoris mundani / quis enim extra claustrum sit obedientia / paupertas / et castitas / non tamen ita firmata est per voti obligationem sicut in claustrum / ratione cuius etiam si perditur rastrum / facile propter obligationem inuenitur : extra claustrum obedientia castitas et paupertas sunt quasi rastrum sine manubrio : in claustrum autem cum manubrio et circulo ferreo voti obligatum / quo facilius habium retineri / et perditum reberi poterit. Itaque de hoc puritas et per consequens ros celestis consolationis / frequentius et melius haberi potest in claustrum. Discurrere per viam sanctorum et invenies eos / qui fuerunt repleri roze celestis consolationis / fuisse religiosos / et valde puros Beatus Benedictus pater monachorum / propter magnam puritatem / vidit animas sancti Bernani / et Scholastice sororum sue celum.

De Fructibus vite monastice. LVII

ascendere / et multa alia / vñ mirabiliter cõsolatus est. **Q**uantiu gustauerit diuinas consolaciones deuotissimus Bernardus pater Literarū perpendi potest: non solū cum puer vidit Lixitum de virgine nasci: et senex imaginē crucifixi se amplectantē: sed etiā ex doctrinis mellifuis eius. Patriarcha mendicantiū predicatorū sanctus Dñicus irroratus fuit celesti dulcedine in suis contemplationibus / et precipue cū celo sibi aperto vidit añ tribunal Christi / plurimos ex omnibus religiõibus. suos autē sub clamide virginis matris eius. **Q**uantiu rosis diuini percepit sanctus ille seraphicus Fraciscus quando crucifixus impressit in corpore suo stigmata passionis in monte Auernie. Et magna vñ puritate ad ista perueniunt. Et hoc quidē ex religione. Religio ipa alio noie dicitur sanctitas: que puritatem affectus imponat. **H**ic est finis primus religionis vt pueniat per opa eius ad puritatem perfectam: vt dicit venerabilis Joan. Cassianus in coll. **M**oysi scdm illud Luc. xxi. **S**eruiamus illi in sanctitate et iustitia etc.

Tertia Fenestra

Tertia diuina cõsolatio rozat in mente hois est in effectu veritatis. Ita vt homo nõ fice operetur etc. sed in veritate ambulet. vbi fictio est et falsitas. Gratia non illabitur: imo vt dicit sapiens spiritus sanctus: discipline scilicet mor fugiet fictum: id est simulationē. **Q**uoluit igit fenestrā hanc veritatis hypocrisis sine fictiõis valua / ne illapsi gratie pateat. Sed eam valua detrudit lancea diuine seueritatis. Cogitat aliquando hypocrisis talis quādiu falsitas tua manebit tecta non diu plane. Veniet dies in qua illuminabunt abscondita cordiū / veniet dies dñi sicut fur in nocte tue falsitatis: et tunc manifestata erunt abscondita cordis tui. Pungit profecto cor eius hec cogitatio instar lancee: qui pe qd gaudiū hypocrisis est instar pūcti. **Q**uātiuncq̃ em̃ gaudeat ad diem hominis / conscientia eius pungitur ad diem dei venturum. **D**iem hominis nõ vidi / ait Job. **V**erus rectus et simplex

in conspectu domini. Porro ad stimulum huius lancee: amouetur valua hypocrisis confitetur / aperit se coram sacerdote / ne in nouissimis cogatur toti se patefacere mundo / amodoq̃ in veritate incipit ambulare. Et vbi queso lancea hec cogitationis diuine seueritatis profundius infigitur cordi / et lateribus hypocrisis in monasterio: **N**ul libi profundius. Non solū enim intra vrgetur Sed et extra: addunt manus ad lanceam. Prelatus vrget / vrget confessor: Sorores exemplis suis bonis stimulant. etc. Ita vt velit nolit / aliquando hic hypocrisis compungat. **Q**uo fit vt tandem cõpūctus / excutiat a se valua fictionis et falsitatis. **N**e ve fictioni / quomodo premis et opprimis misera corda: **N**edum vt nequeant in fluxum diuinarum consolationum recipere: sed etiam vt nullam queant habere quietē / quantūlibet sint a parentia sub dulcedine et quiete. **S**unt plane talia corda / sicut sterco niue coopertum / exterius candidum interius feridum: Sepulchrum exterius dealbatum / intus vero plenum ossibus mortuorum: **L**ignus extra candidus / intus habens carnes negras. **N**e talibus / quia vere sunt in faucibus inferni / raro em̃ et vix conuertitur: quomodo enim conuerterentur facilliter quos spiritus sanctus fugit / qui diabolus tenet in se occulte / et ibi esse nescit / hescit ergo et dormit / nec ab alio inquietatur. **N**ec dixerim sorores non qz vos putem tales esse / absit / sed quatenus caueatis summo opere ne a veritate in qua statis / cadatis / sed firmiter perseueretis. **N**e in hac fatuitatem labamini. **P**lane fatuitas / pascere oculos aliorum proprio sanguine et carne. **Q**uotidianis cruciatibus mercari cruciatum eternum. **N**on sibi ipsi sed semper alijs operari: **S**imiles cādele que alios illuminat et se consumit / **L**auete igitur et in veritate ambulate / sicut facitis / et pacē veritatemq̃ diligite / et liberabit vos veritas / quemadmodum ait summa veritas **C**hristus Iesus dominus noster / in secula benedictus. Amen.

R iij

Sermones.

¶ Feria quinta post festū Pasche
Anno. i. 4. 97. ad Penitentes
Argentine mane hora sexta.

Ecce q̄ bonum ⁊ q̄ iocundum.

Sextima utili-
tas vite claustral[is] [eius flo-
sters lebens] est purgatio
n[ost]ris celeritas. Si q̄dem in
religione homo purgat̄ citius / vt dicit be-
atus Bernhardus. Relinquit peccatum
post se sordes ⁊ turpitudines multas.
Prima est macula s̄m beatum Thomam
que fit ex priuatione luminis gratie / p̄ deū
peccatori / p̄pter culpam cōmissam subtrahere
vt declaratur per eundem in prima sc̄de.
Secunda est reatus pene: Siquidem pec-
cator post actum peccati cōmissum / rema-
net obligatus ad penam eternam. Sed ⁊
etiam gratia recuperata per contritionem /
remanet obligatus ad penam temporalem
purgatorij vel huius vite. Tertia est relis-
quie peccatorum / hoc est dispositiōes ⁊ ha-
bitus mali / per frequentatiōem peccatorum
ingeniti. Has experimur in nobis dū post
contritionem ⁊ confessionem nihilominus
sentimus tam vehemētes ad peccandū / in-
clinationes / sicut antea. Has maculas ⁊
sordes / heu incidimus omnes / ait em̄ Sa-
lomon. iij. Reg. viij. Non est homo super
terram / qui faciat bonū ⁊ non peccet. Si
omnes peccant / ⁊ peccatū inferit maculam /
sequitur q̄ ⁊ omnes maculentur. Quod
tamē sane intellige. Porro in celum nemo
ascendere potest / maculatus. Siquidem
de his qui sunt in eterna patria / legit Ap-
poc. xiiij. q̄ sine macula sunt ante thronū.
nemo igit̄ ingredi potest in illam / nisi pri-
us purgeť maculis peccatorum / quo ad cul-
pam / ⁊ quo ad debitum pene. Hoc autem
citius ⁊ plenius / potest fieri in religione /
q̄ in seculo. Sed ais / ⁊ cur hoc? Respon-
deo q̄ tres sunt scobe in religione / siue in
claustro / quibus purgantur claustrales / q̄
nō sunt / aut nō tales in seculo. Et que sunt
ille scobe? Prima est exercitium spirituale.
Sc̄da exercitium corporale. Tertia exercitium
manuale. Videamus illas sc̄dm ordinem.

Prima scoba est

exercitium spirituale. Et hoc
appello exercitium spiritua-
le / quod inmediate respicit
spiritum / vel vt efficientem / vel vt obiectū
Et quid est exercitium spirituale? quot sunt
virgule huius scobe? tot quot sunt exercitia
spiritualia / ipse sunt / diuinum officium /
orationes priuate / meditationes myste-
rum christi ⁊ passionis eius / asperio aque
benedicte / confessio / cōmunio ⁊ huiusmodi ⁊
quod plus est sue voluntatis expropriatio.
Ecce he sunt septem virgule huius scobe
vires efficacia / dūmodo virgule nō fuerint
aut fracte / aut penit̄ extracte / habent em̄
omnia hec septem / p̄fatas maculas abster-
gere ⁊ sordes expurgare sicut de singul̄ pos-
set deduci ⁊ ostendi. Ecce diuinum officium
dum persoluitur debite / sc̄z per verborum in-
tegram prolationem / verborum intellectum ⁊
correspondentem affectū vires satisfactorij
est / q̄ nō si he magna pena vtriusq̄ ho-
minis / sic persoluitur / ⁊ dum fit in gratia /
est maxime satisfactorij. zc. Deducit̄ de
alijs. De huius scobe efficacia / dicit bea-
tus Tho. q̄ per ingressum religionis / id est / p̄f-
sionem / p̄baliť dicit̄ haberi remissio om-
niū peccatorum / sc̄z quo ad culpam ⁊ quo ad
penam si tamen cum deuotione ⁊ p̄posito
fiat / de q̄ vide in Anthon. parte vii. cap.
iij. §. iij. Habes de huius scobe efficacia
Eccl. i. Religioitas iustificabit cor / id est pur-
gabit. Bona hec scoba si fuerit integra s̄m
reiecta est ⁊ abiecta sicut pueri mali vir-
gas p̄fringere solent / virgule multe sunt ex-
tracte / ita vt fere inutilis iam sit facta. Et
in qua q̄so religione / hec septem puncta ⁊
virgule tenent̄ in vsu frequēti / plane in pau-
cis admodum / si tñ sunt pauca ⁊ non po-
tius nulle / vsus fuit hac scoba ille q̄ dicit
(psalmistā loquor) Meditat̄ sum nocte
cū corde meo / ⁊ exercitabar / ⁊ scobe h̄ spi-
ritū meū. ps. 76. declara ex Aug. si placet.

Secunda scoba

est exercitium corporale / ipm̄ e q̄d
directe ⁊ inmediate respicit cor-
pus. Et q̄ sunt illa exercitia corporalia ⁊ q̄t

... huius scobe sunt...
... exercitia corporalia...
... fructus...
... virtutes...
... ad vitam...

virgule huius scobe: tot sunt & gule/ quot sunt talium exercitiorum genera/ vigilie/ ieiunia/ abstinencie/ disciplina/ vestitus asper/ [rudo Fleider] & humilitas/ frigus & estus. Ecce virgule septem declara/ si placet secundum ordinem. Adde itinera in mendicantibus/ & alia incommoda corporalia. Facet huius scobe virgula quedam/ in capitulo/ quedam in mesa/ quedam in dormitorio/ quedam in vestiario. Efficax est hec scoba/ ad pugnandum maculas & sordes prefasas. Via enim de genere bonorum/ que sunt penalia facta in gratia sunt satisfactoria/ & sic purgatoria peccatorum/ secundum be. Thomam/ dicit. xv. quart. q. pri. arti. iiii. q. iij. Immo labor religionis omnem aliam satisfactionem transcendit: vnde & quidam Alculpho dicto/ propter homicidium grauissima penitentia imponitur: per multos annos/ sed magis sibi consilium ad ingrediendum religionem/ loco tam aspre penitentie/ & sibi utilius fore. xxxiij. quest. ij. admonere. Infra enim dicit relinque hoc malignum seculum/ ingrediere monasterium/ humiliare sub manu abbatis. Bona scoba/ sed fracta/ & virgule disperse/ & abiecte scrutare angulos monasteriorum/ si reperias virgulas has/ tam necessarias ad expurgationem peccatorum/ & reliquiarum eius/ ait dominus Isa. xiiij. Perdam Babilonis nomen & reliquias/ & germen/ & progeniem/ & scopabo eam in scopa/ terens eam. Bona scoba/ per quam euellitur etiam germen &c. Et vsq; ad interitum expurgantur omnia. Reliquie habitus sunt mali. Bermen cogitationes & affectus. Progenies opera. Lignantur carnales in monasterijs/ quorum semper est maior pars/ has virgulas adimere/ querunt dispensationes/ hodie has/ cras alias/ amouent ceremonias: ita vt fere nihil tandem remaneat. Sic precipue qui docti sunt/ faciunt & tuentur sua malefacta articulis & glossis. Sicq; seducit corda simplicium fratrum. Adhibe o frater quisquis es/ adhibe lumen conscientie proprie/ & videbis: quia nunquam fuit mens condentium regulas: qualem dicunt fuisse hi glossatores [Sy verglosends / vnd verglasends wie sie wollen.] Nihilominus per vitrum hoc fictarum glossarum veritas/ ad lumen

sane conscientie relucet.

Tertia scoba est

exercitium manuale/ quod videlicet per manus eriticur. Habet & hec scoba/ virgulas suas/ ipse sunt/ facere coquinam/ colere ortum/ facere procurariam/ filare/ nere/ suere. Et si mores fuerint claustrales/ mendicare/ quod verum est facere & exercere aliquod artificium/ & si que sunt similia.

Non abiicienda est hec scoba/ admodum enim utilis est/ ad peccatorum purgationem faciendam/ & ab antiquis non neglecta. Quauis enim videantur opera secularia: tamen quia propter deum fiunt/ & propter obedientiam/ & non propter sui commodum: ideo & meritoria sunt/ & purgatoria. Sape rem accipiunt hec opera: & vt videntur abiecta & secularia/ ex fontibus illis sapidis/ vnde procedunt/ ipsi sunt/ deus & obedientia/ fons insipidus & turbidus/ amor & commodum sui: que omnia/ que facimus/ insipida in conspectu domini reddunt: Est carbena hec/ que retinet hominem intra se/ & non finit eum ex se ire/ in gloriam dei/ & utilitatem proximi/ semper reflectit hominem ad se. Sicut deducit Ioan. de Berson/ in suo de monte contemplationis/ & Dincelspobel/ in Prologo tractatus de vitis capitalibus: qui incipit Homo quidam fecit cenam magnam &c. Fac non ita o soror. Sed te in holocaustum uiuum trade domino deo tuo: vt docet Albertus in tractatu de adherendo deo/ intellectui nudato/ capitu. viij. Facta te & mortifica: vt docet Guilielmus Parrisiensis in de fide & legibus/ & alibi.

¶ Illi sunt hac scoba/ sancti patres modernis & antiquis religionum institutores/ docet hoc clarissime regula. b. Benedicti/ consuetudines Liristencien. Cartusien. In hoc patres in Egypto/ & alijs heremis imitantes: qui nullum recipere solebant: nisi se ad laborandum manibus aptaret: ne dum propter alimoniam sibi acquirendam: sed etiam ad oculum vitandum &c. vt dicit in Altas pat. vel

R. iij

Sermones.

collatione patrū. Et beatus Franciscus/
Facere coquinam/suos vult fratres.
Sed quid? venit hec scoba in contēptum.
Nemo manum apponit ad hec/ sed alijs
cōmittunt: imo in aliquibus monasterijs
conducuntur seculares/ cocci ⁊ ancille. Que
coquinas faciunt/ nemo hac scoba purgat.
In quibusdam monasterijs ridiculum fa-
ctum est laborare/ quippe cum venerit tem-
pus laboris iuxta regule tenorem/ exiunt si-
mul fratres lasciuī ad laborem/ facientes
fasciculos paruulos/ sicq̄ redeunt. Et qd̄
ad mortificationem corporis fuit institū-
tum/ ⁊ feruenter etiam vsq̄ ad sudoris ex-
cussione sub Sole ardentis/ per fratres mes-
tentes/ ⁊ alia opera rustica/ ad certas ho-
ras in die facientes/ executū/ iam in risum
est mutatum: ⁊ ita vt nihil veritatis habe-
ant/ sed solum quedam sint representatiōes
sicut in Scenis ⁊ Theatris fieri solet/ fla-
gellationum representationes/ sic in religio-
nibus non ad nudum sed super vestes vir-
ga pertingit/ mirum si non cauda vulpina
randem pro virga vti contingat: Ubi liuor
pectoralis tuus/ lapide excussus o Icono-
me? Domine deus meus: quo exulant san-
cte religionum obseruantie? Ecce omnia
sunt n̄rida in vestiu/ in mensa/ ⁊ alijs que
corpus contingunt. nihil hirsutum/ nihil
neglectum. Utuntur plane alia scoba q̄
religionis est. Nimium negligunt interio-
ra ⁊ exteriora purgant/ quo fit vt deterio-
res efficiantur qui eiusmodi sunt/ q̄ erant
quum ad huc essent in seculo. Cum spiritus
immundus exierit ab homine (ait Domi-
nus) vadit per loca in aquosa/ ⁊ non inue-
niens requiem/ redit: ⁊ reperit domum su-
am quam reliquerat/ scobis mundatam et
ornatam. ⁊ sumit septem spiritus secum ne-
quiores ⁊ inhabitat: ⁊ erunt nouissima il-
lius hominis peiora prioribus. Vtiq̄ ves-
rum o sorores/ de his qui contemunt tres
scobas quas ostendi. Ecce in mundo eras
peccator/ diabolus te possederat: religione
intraisti/ exiit a te demon.
Sed ecce iam scoba diabolica vteris/ te ea-
dem purgas/ colis corpus. Item vestimen-
ta sunt n̄rida/ suaves camisie/ mensa splen-
dida/ cutis candida/ o Domine deus: quid

ego dicam? quicquid intus est a te negles-
tum est/ Sed extra ornata es et purgata.
Venit vtiq̄ et redit diabolus/ te inhabi-
tat/ et spiritus nequiores septem peccata/
scilicet in te introducit/ grauiora vtiq̄. q̄
prius. Et melius fuisset te/ foris mansisse/
quā talem esse in monasterio/ ⁊ peior mul-
to es q̄ prius eras. Ve vobis/ qui circū-
ris mare ⁊ aridam: vt faciatis vnum profes-
sorum nouitium/ ⁊ cum factus fuerit/ faci-
tis eum filiū gebenne/ duplo q̄ vos. Non
ita fratres/ non ita o sorores. Si religiose
estis: estote religiose. Nolite claudicare: vt
neq̄ seculo/ neq̄ deo fruamini: fiat vobis
claustralis vita purgatiua ⁊ non macula-
tiua. Nunquid ideo intraisti religionem et
monasterium: vt lasciuires: vt gauderes/
vt nitide ⁊ pompatice incederes. Et nō pos-
tius: vt penitentiam pro peccatis faceres/
⁊ ab eis plenius expurgareris. Utere ergo
his scobis/ quatenus p̄ eas purgata/ pos-
sis intrare in regnum celorum. Ad quod
perducatur nos Pater ⁊ Filius ⁊ Spiritus
sanctus amen.

¶ Non defunt scio adhuc alij tres modi
quibus in monasterio plenius purgat ho-
mo/ q̄ in seculo: puta a superbia ab imode-
stia/ ⁊ ab inordinatione. Dicitur enim/ bo-
nis operibus quibusq̄ insidiatur dia-
bolus in religione per superbiam/ q̄ extra
in seculo. Religiosus em̄ hec faciens/ cum
videat socios ista vel maiora facientes/ non
habet occasionem superbiendi/ sicut laicus
cum videt se facere bona/ que alij non faci-
unt. Si quis faceret bona in seculo: que
etiam minimus in monasterio/ qui pro ni-
hilo reputatur/ facit/ reputaretur sanctus.
Fiunt preterea etiam talia opera bona/ mo-
delius ⁊ ordinatius in monasterio/ secun-
dum illud Apostoli pri. Corin. xiiij. Om-
nia honeste/ ⁊ secundum ordinem fiant in
vobis. Hi in quā sunt tres alij modi: quibus
homo perfectius in monasterio/ q̄ in
seculo purgatur. Sed eos ad presens dis-
mitto. Sufficiunt enim nobis scobe tres/
quas fecimus.

De Fratribus
Cristi
Sed etiam ad peccata
Sed etiam ad peccata
Sed etiam ad peccata

¶ Causa utilitas
Monasterij est q̄ bono
Sed etiam ad peccata
Sed etiam ad peccata
Sed etiam ad peccata

¶ Firmi fundamenta
Sed etiam ad peccata
Sed etiam ad peccata
Sed etiam ad peccata

¶ Feria sexta Pasche ad penitentes
Argentine mane hora sexta. An
no i 497.

Ecce q̄ bonum & q̄ iocundum ha-
bitare fratres in vnum rē.

Octava utilitas

vite Monastice est: q̄ homo
in ea mori confidētius | tro-
stlicher / vnerschrockner ver-
truwlicher | Magna nūm̄z utilitas & fru-
ctus est hoc facere | si denter & secure / quod
multi maximo timore patiunt̄, hoc deside-
rare quod alij fugiunt. Magnā quidē hoc
est / tñ sic est / quemadmodū in materia de
preciosa morte deduci. Sed vnde est ista
confidentia? ab eo est / q̄ talis habet sibi de-
um adiutorē: qui solus in hoc articulo sic
currere potest: & non homo. Dñs mihi ad-
iutor / non timebo quid faciat mihi homo.
Vnde est peterea talis cōfidentia: quia tri-
bus fulcimentis sustentatur cor eius: qui in
Monastica vita deo seruiuit: ne cadat in
desperatiōem: sed magnam spem habeat.
Ipsa sunt bonorū multiplicitas malorum
paucitas / impedimētorum raritas.

Rimū fulcimen-
tum | der erst stutz | est bono-
rum mltiplicitas. Bonorum
inquā operum / & operatium

bonorum / & angelorum. Bonorū operum
multiplicitas / vtiq̄ forte sustentamentum
est anime morientis / ne corruat in despera-
tionem. Nam lecto decumbens / cum omnia
per eum gesta in vanitatibus huius mun-
di / et voluptatibus ab alijs recensentur / et
sibi ad memoriā reducuntur / frontem cor-
rugat / suspiria alta trahit / contristatur et
gemit / at vbi eorum que probe gesserit bo-
norum actuum fit memoria elemosynarum
ab eo pauperibus prestitarum / aliarumq̄
virtutum / mor exbilarescit & exultat / sicut
pulchre deducit bea. Criso. super Matth.
Sic & rex Ezechias in extremis positus.
Solorum bonorū operum suorum recordas-
tur / & ea recenset ad se excitandū ad confis-

dentiam de dei misericordia. Recordare in
quit / obsecro domine / quomodo ambulas
uerim coram te / in veritate / in corde perfec-
to / et quod bonum est in conspectu tuo fe-
cerim. Isa. xxxviii. Sic & prestat magnam
fiduciam religioso / recordatio multorū bo-
norum que fecit / scilicet obseruantia non so-
lum preceptorum dei / sed et consiliorum /
Toleratio laboris / pro dei honore / adiu-
utorium sacramentorum.

Sunt hec bona opera / floretum fulcimen-
tum / quo se fulciri petebat anima in cantis
cis dicens. Fulcite me floribus canticorū.
secundo. Flores sunt actus virtutum. Si
quidem / flos procedit ex arborē / & actus
virtutum ex homine / qui est arbor euerfa.

Flores sunt signa fructuum futurorum / et
actus virtutum / fructus produciunt beatis-
tudinis future / sunt enim eiusdem beatus-
dinis cause meritorie. Flos Martialis /
qui non permanet non est signum fructus
sed qui in Maium vsq̄ durat / & opera me-
ritoria / nisi in finem perseverent / fructum
beatitudinis non merentur. De his virtu-
tum actibus & floribus / dicitur ecclesiasti-
ci vicequarto. Flores mei fructus ho-
noris & bonitatis. Mirabilis horum flo-
rum natura: qui & flores sunt / & fructus: et
tamen verum est / sed diuersis respectibus /
quemadmodum deducit beatus Thomas
in prima secunde. Quem vide si placet.

Habes ecce / quemadmodum multiplici-
tas bonorum operum / sit fulcimentum / et
non quidem simplex / sed floretum. Videas
mus etiam / quomodo boni operantes / sine
morituro religioso / fulcimentum.

¶ Ostendi inter predicandū de preciosa mor-
te / q̄ homo debet sibi eligere socium deuotum
& prudentē: qui sibi assistat / eum com-
monfaciat / & coram eo oret / eum consolet /
& cetera peragat sibi / ad salutē anime sue ne-
cessaria. Talis vtiq̄ socius recte fulcimen-
tum appellari poterit / secundum illud pre-
conium de Symone / Ecclesiastici. 5. In
vita sua suffulsi domum / Sed vbi queso
tales sustentantes socij / plures & aptios
res reperiri possunt / quam in religione
bene instituta / vbi tot deuoti / prudentes
in vnum sunt collecti. Qui / pre-

solitaria/casta sine cōpare marito/hec pla-
ne ee sententia dicit in n. dulo monasterij
moriar/alias complicat cogitationū z affe-
ctuum intrabit se/ve/aut male/ dem bosen
vogel/ que caudam exeret de nido/ dem der
schwanz yber das nest aufsgodt/ que so-
lo corpore in monasterij nido constituta/
cauda cogitationis z auditaris instar tres
mule bifurcata z indelinerter iactata. In
illis huius seculi tabernaculis conuersata
est/ solo habitu non animo neqz moribus
religiosa. Et quidē caput in nido est/ quia
initium vite sue est religiosum. Sed caus-
a et finis vite secularis est horrendū mon-
strum/caput angelicum/cauda diabolica.
Hecis o soror/ quia et caudam in omni sa-
crificio offerri in lege preceptum est. Tu non
caudam in nido contines/ sed extra proten-
dis. Qui eiusmo di sunt/ non possunt ex-
sententia dicere/ sicut palma multiplicabo
vies meos. Verus iustus/ palma est/ ius-
tus sicut palma florebit/ ait Psalmista.
Est palma in stipite arida/ et aspera corti-
cibus de inferiori/ de superiori viridis et
pulchra. Et vita iustorum/ circa inferiora
contempribilis/ aspera/ ceterum quo ad ea
que sursum sunt/ est viridis et pulchra.

Item itipes/ siue truncus palme/ versus
terram est angustus/ versus sursum latus.
Econtra in alijs arboribus communibus
Arbores cōmunes homines sunt huius se-
culi. Hūmum versus terram fortes et ro-
busti/ vsus celestia prosus imbecilles. Vi-
debis secularem admodum patientem ad
verba contumelie plena/ propter tempora-
le/ qui minimū conuiciū non sustineret
propter celum/ diem medium coram iudice
stare non piget ad horam orationis vnicū
in conspectu dei stare non potest. Non non
sic iustus/ hic versus terrestria imbecillis
et tenuis/ sed versus celestia fortis. Est de-
nig videre quosdam/ qui incipiunt forti-
ter seruire deo/ sed tandē sensim deficiunt zc.
Vide hec diffusius in bea. Gregorio. super
illud Job. iam allegatum. libro. xij. s. 86.
et applica ad placitum z concludere.

¶ Sabbato post pasche ad peniten-
tes mane hora sexta.
Ecce q̄ bonum/ z q̄ iocundum ha-
bitare fratres in vnum zc.

Nona et Ulti-
ma vite Monastice vti-
litas est remunerationis
copiositas. Remunera-
tur enim religiosus copio-
sius. Er wurt rylicher
begobt vnd belondt. Sed ais/ putabam
ego/ quia esset omnū vna merces/ vna bea-
tudo/ vnus denarius/ qui datur laboran-
tibus in vinea dei? Respondeo q̄ verū est
vna est beatitudo obiectiua: que est diui-
na essentia: sed multiplex est beatitudo for-
malis: que est visio z fructio eiusde diuine
essentie. vna est domus deus/ sed multe man-
siones sunt/ ait dñs/ in domo patris mei.
Sic vna diuina essentia: sed diuersi mode
a bñs participata p̄ visionē z fructionē. In
q̄ Lyra exponit Joan. xiiij. Quē videet
doctores in. 4. s. m. 27. Hoc ergo mō: scilicet
quo ad beatitudinē formalē religiosus copio-
sius remunerat. Sed ais/ z cur ita? Res-
pondeo/ q̄ ideo qz opera sua que facit sunt
meliora/ magis meritoria/ z deo magis acce-
pta/ q̄ opera alicuius nō religiosi. Et cur
ita? qz procedūt ex voto/ ideo sunt melio-
ra. Et cur in h̄s: talia opera que ex voto pro-
cedunt sunt alijs meliora? nonne actus illi
qui libere fierent essent meliores? Et itē vi-
detur q̄ qui vouet se periculo cōmittat vo-
uendo: z hic imprudēter agere: sicut arguit
bea. Thomas in secūda secūde. Respon-
deo breuiter omittēdo solutionem illorum
argūtorum: que reperitur apud beatum
Thomā in secūda secūde. Et dico q̄ pro-
pter tria magis laudabile est facere aliquid
cum voto q̄ sine voto.

Rimorōne no-
bilitatis/ votū enim efficit
ipsum actum nobiliozem q̄
alias esset/ quia facit eum

a supericri z nobiliori stute elici. *Uouere* em est actus patrie/que est p̄cipua inter virtutes morales/nobilioris aut virtutis opus est melius z magis meritorium / unde actus inferioris virtutis/est melior z magis meritorius ex hoc q̄ imperat a superiori virtute/ cuius actus fit per imperium. *Sicut* actus fidei vel spei melior est/ si imperet a charitate. *Et ideo* actus aliarum virtutum moralium/puta ieiunare/ qd̄ est actus abitinencie z continere/quod est actus castitatis:sunt meliora z magis meritoria/ si fiant ex voto: quia hic iam pertinet ad diuinum cultum quasi quedam dei sacrificia. *Unde* z *Augustinus* dicit in libro de virginitate/ *Neque* ipsa virginitas / quia virginitas est/ seu quia deo dedicata est/honoratur. q̄ uouet z seruat continencia pietatis. *Et pro* intelligentia clariori capiamus simile de eo qui equitaturus est in suis proprijs negocijs. *Si* militi a principe iam nomine principis siue reipub. equitat/ incipit iam hec sua equitatio propter principem/ ex cuius mandato z imperio fit/nobilior fieri/ qua si procederet ex proprio impulsu dumtaxat immo tales aliquando in proprijs negocijs equitates/lactant se id nomine dominorum suorum agere tanq̄ id gloriolius sit eis. *Ep̄p̄lica* ad propositum de actu castitatis elicitus ex castitate z imperato a patria per votum. *Itaq̄* si actus ita per votum nobilitatur/ z per consequens magis premiat/certum est z manifestum/ q̄ religiosus cuius oes actus sub voto obedientie cadunt copiosius q̄ secularis alicuius/ cuius non omnes actus cadunt sub voto speciali remuneratur. *Possum* ergo congrue assimilare votum sauroso condimento quo cibi de se insipidi z viles/efficiuntur valde saptidi/ magnatibus z quasi in alia mutantur natura/ vt distictulter discerni possint/ cuius sint conditionis propter condimentum appositum. *Ita* et actus illi qui ex patria p̄cedunt/ quasi quendam alium z nobiliorum saptorem/ q̄ de se habeant ex propria conditioe/ induunt. *Est* igitur votum respectu bonorum actuum/quasi zaccarum respectu coriandri/ cui obduci vt fiat delectabilius ad vescendum.

Secundo magis

laudabile est facere aliquid cum voto q̄ sine voto ratione multiplicationis. *Qui* seruit deo sine voto/ offert deo actus suos/ sed non offert potestatem operandi. *Sed* qui cum voto seruit deo ille vtrunq̄ offert. *Ille* igitur qui uouet aliquid z facit/ plus se deo subiicit/ q̄ ille qui solum facit. *Subiicit* em se deo nō solum quantum ad actum/ vt dictum est/ sed etiam quantum ad potestatem/ quia de cetero non potest licite aliud facere. *Ponit* de hoc *Anselmus* simile in libro de similitudinibus de duobus seruis/ quorum vnus dat dno suo arborum fructus/ puta ficum fructus sui cum fructibus. *Alter* dat tantum fructus/ vtiq̄ magis a domino remunerari debet primus q̄ secundus. *Sic* religiosus dat arborum voluntatis cum fructibus operum. *Laicus* autem tantum opera/ et ideo religiosus debet magis remunerari/ fm q̄ dicit *Apostolus* pri. *Corin.* iij. *Unus* quisq̄ mercedem propriam accipiet secundum suum laborem. *Vides* mihi igitur votum claustrali simile esse cepis aut alijs condimentis q̄bus pauperes augere solent/ modicos z paruos cibos. sicut cum multas cepas ad sunt paucis strumulis vel exigue assature sicut vulgo dici solet [yyl zibellen vnd wenig gebrotens] *Sed* z aliqui facturi tota ouorum micas panis imitent. *Et* dum paucos habet pisciculos in scutella ponendos disci eis supponunt/ vt plures z maiores appareant. *Sic* plane videtur mihi de voto claustralium/ q̄ parua eorum opera z pauca multiplicat/ z magnificat in conspectu z acceptatione dei.

Tertio magis lau

dabile aliquid facere cum voto ratione confirmationis. *Facere* aliquid ex voluntate firmata in bonum pertinet ad perfectionem virtutis: vt patet per philosophum. ij. *Ethicoz.* *Per* votum autem immobiliter voluntas firmat in bonum. *Et* ergo facere aliqd̄ ex voto melius z perfectius est q̄ sine voto. *Et* capiamus simile

De Fructibus vite

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, partially cut off.

De Fructibus vite monastice.

LXI

in peccatis/homo peccans obstinata mente grauius peccat immo dicitur peccatum in spiritum sanctum: q̄s is qui non obstinata mente peccat sed cum proposito aliquando a peccato per contritionem recedendi sic dicitur beatus Thomas. ij. ij. Sic similiter in bonis actibus est/ q̄s is qui bona obstinatione scilicet per votum bona operatur melius facit q̄s qui sine tali obstinatione. Hunc autē religiosus/ ex animo fixo in bono per votū etiā solēne operat ea que sunt religionis et ideo ceteris paribus magis debet premiari et dico notāter ceteris paribus quia si secularis ex maiori charitate operaret q̄s religiosus certū est eum magis mereri. Sed si ex equali charitate operantur sententia. Ratione huius puncti visus est mihi votum claustraliū simile esse vino vel piperato cui carnes ferine solent immergi. siue imponi pro earundem seruatiōne ne pereant et rancide fiant. Sic plane et votum facit actus religiosi solidos fixos firmos durabiles stabiles/ carnes pauōis esse sicut admodū durabiles et tū laudantur et sanctus Augustinus de hoc mirat. Et opera illa sunt valde laudabilia que sunt durabilia propter fixam et immobilem voluntatē quam facit votum.

¶ Habes ecce nonam vtilitatem/ et vltimam vite monastice que est q̄ copiosius remuneratur religiosus: propter tria que reperiuntur in suis operibus ratione voti/ q̄d sua opera confirmat/ augmentat/ et nobilitat ratione cuius sapida sunt et acceptabilia in conspectu dei: que alias vilia et insipida essent in conspectu eius/ vt clare dictū est. De quo habemus aptam figuram in veteri testamento: Iudicū. 6. vbi legitur q̄ dum filij Israhel molestarentur a medianitarū Angelus domini apparuit Bedeoni dicens vade et libera Israhel de manu medianitarū/ respondit Bedeon da mihi signū q̄ tu sis et non recedas hinc quousq̄ rediero et tibi oblationem afferam et offeram: Respondit Angelus expectabo/ Ingressus est itaq̄ Bedeon et cepit hedum et de farine modio azimos panes carnesq̄ ponens in canistro/ et ius carniū mittens in ollam tulit omnia sub queru et obtulit ei. Cui dixit Angelus

domini/ tolle carnes et azimos panes et pone super petram illam et ius desuper funde. Cumq̄ fecisset ita/ extendit Angelus dominus summitatem virge quam tenebat in manu et tetigit carnes et azimos panes/ ascēdit q̄s ignis de petra/ et carnes azimosq̄ panes consumpsit. Angelus autem domini euauit ex oculis eius. hec ibi. Videam⁹ q̄d hec significet Bedeo nobis religiosum significat/ que Angelus domini vocat et eligit vt hostes Israhel medianitas diabolus se mundum et carnem vincat: hic Bedeon hedum sue proprie voluntatis et sensualitatis lasciuie occidit in frustra: quid em aliud est vita christiana presertim monastica q̄s quotidiana mortificatio malorum mortuū/ cogitationū/ et affectionū/ que iugiter omni hora et momento insurgunt: Talis homo instar animalis quod Bardarium appellam⁹/ indefinenter iugulat thuros et altilia omnis generis malorum cogitationum/ et affectionum/ ire/ inuidie/ odij/ cupiditatis/ vanitatum/ curiositatum/ garrulationum/ detractionum/ et talium similitum et dissimilium absq̄ numero: hec sunt frustra hedi nostrorum operū/ que beatus Paulus a nobis occidi iubet ad coll. ij. dum dicit mortificate membra vestra que sunt super terram/ fornicationem/ imunditiam/ libidinem/ cupiditatem malam/ et auariciā/ despondite iram/ indignationem/ maliciā/ blasphemiam/ turpem sermonem/ de ore vestro nolite mentiri inuicem/ ecce frustra. Hunc hedū in frustra concisum deo offerre debemus iuxta exhortationem Dauid. Sacrificate sacrificium iustitie: nimirum tūc in nobis seruatur iustitia/ dum hos motus peccatorum suppressimus ne insurgant et si insurrexerint occidimus/ tunc deo eos offerimus cum hoc facimus propter deum hoc est dum ideo facimus vt suis preceptis obediamus et suam benedictissimā voluntatem faciamus. Sed quid sunt omnia opera nostra que facimus/ omnia virtutum exercitia nisi falsa vel saltem imperfecta/ vanitate permixta/ ita vt dicat Propheta/ omnes iustitie nre sunt quasi panis mēstruate. Nō sunt nisi feda hedi et hirci carnes/ carnes vituline macre et insipide neq̄ ad as

L

Sermones.

landum: neq; ad lixandum apte vere vitu-
line carnes eius vituli: de quo propheta vi-
tulus lasciuens [Kalt fleisch] sine calore ca-
ritatis. Macra non sicut adipe et pingue-
dine deuotiōis repleta: carnes que in mul-
tis non decoquuntur [das kalte fleisch wil-
niemer gelieden] etiam vsq; in senectam et
senium, lasciuī em̄ esse nunquā cessant. Et
quid igitur faciemus: vt fiant: he nostros-
rum operum et iustitiarū frigidarum inde
uotarum imperfectarū carnes hedine/ birs-
cine/ et vituline/ sapide et deo placētes/ et ac-
ceptabile sacrificium. Fac quod facere ius-
sit Angelus Bedeonom, Impone carnes
salium operū supra petram: que Christus
est: vt ait Paulus. Huic vnias ea, fac in-
nitantur merito Christi passionis et mor-
tis. Deinde superfunde ius voti et professi-
onis/ fac amodo prodeant tua opera ex mo-
tu virtutis obediētie/ et voti deo facti/ hoc
ius/ illud prodium/ siue condimētum voti
dabit carniū vitulinis/ et hedinis tuorum
operum insipidis/ singularem et alium sa-
porem et valorem in acceptatione diuina/
que sine hoc prodio non ita forent accepta-
bilis. Et accendent igne diuino/ consumen-
turs in acceptatione diuina/ sicut alia san-
ctorum patrum sacrificia.

¶ Nolite ergo terri si opera vestra sint
macra/ frigida/ et insipida, sine deuotionis
adipe. Magnam habetis facultatē: quaz

seculares non habent: ad manum habetis
ius hoc siue prodium/ quod poteritis su-
perfundere operibus ipsis. Et sic ea facere
deo sapida: cum ad iustionem tui superio-
ris: aut regule quam vouisti operaris/ iam
ius superfudisti operi tuo/ et sapidum fecis-
sti/ cum scilicet ex motu virtutis obediētie
operaris. Ecce quomodo religiosus mes-
lius habet in religione/ q̄ secularis in suo
statu propter nouas illas iam enumeratas
utilitates et fructus. Laudate igitur domi-
num vos claustrales: quia hic estis/ quia
bonum est vos hic esse in monasterio refo-
mato: propter hos nouem fructus. Dico
autem notanter in monasterio reformato:
quia hec omnia predicta vera sunt secu-
dum Antoninum et Bernardinū de bo-
nis religiosis et deuotis: non de dissolu-
te in monasterijs totaliter lapsis uiuenti-
bus qz in talib; omnino contrariū acci-
dit nam vt dicit Joannes Cassianus de
institutiōe cenobiorum: nulla peior bestia/
malo monacho et Augustin' ait/ sicut dif-
ficile sum expertus meliores q̄ qui in mo-
nasterijs p̄fecerunt/ ita difficile sum exper-
tus deteriores/ q̄ qui a monasterijs dese-
cerunt. dist. 47. quantūlibet. Nemo ergo
putet quia sibi sufficiat esse inclusus in fra-
muros nisi etiam clausuram faciat interio-
rem sui cordis. Rogemus dominum. rē.

Finis. Deo gratias.

De Celibatu

Sermones per modum

Leuante res Colu-
mā in manu lib. 10. p. 15
p. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
in v. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

¶ Locus iste in malis collo-
catus est. Prou. 1. 11.

¶ Quidam (sicut gloriā) hunc
loquuntur ut dicunt q̄ cum
legimus de colu. p̄cipue ut religio-
sus p̄cipue Christianus p̄cipue
hunc locum hunc dicitur operari.

¶ Quidam

Rima cōdi

no. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

¶ Quidam (sicut gloriā) hunc
loquuntur ut dicunt q̄ cum
legimus de colu. p̄cipue ut religio-
sus p̄cipue Christianus p̄cipue
hunc locum hunc dicitur operari.

